

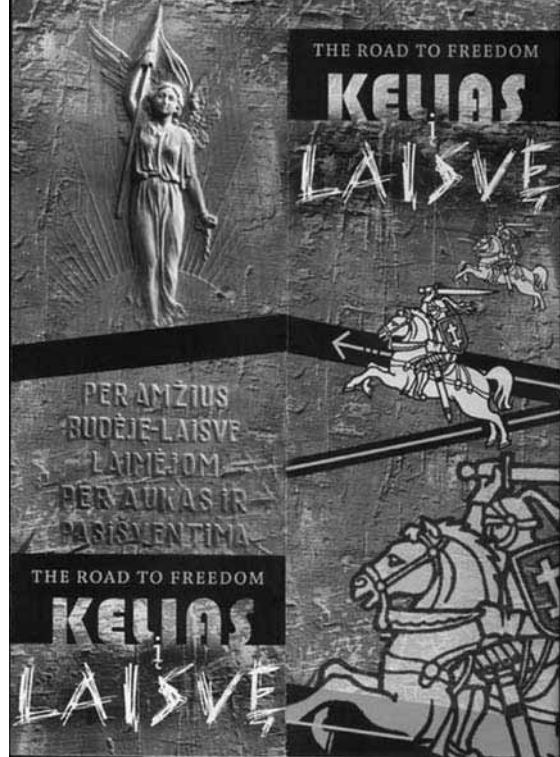
Pamoka, skirta paskutiniam Aukštaitijos partizanui

Nijolė ALEINIKOVIENĖ

Paskutiniojo Aukštaitijos partizano Antano Kraujelio 80-mečio paminėjimą lapkričio 9-osios sekmadienį po Šv. Mišių pradėjęs Molėtų meras V. Stundys pavadino istorijos pamoka, kuri buvo neeilinė, netradicinė, paremta gyvu bylojimu apie lietuvių tautos kovą už išlikimą ir nepriklausomybę. Molėtų Šv. Apaštalu Petro ir Povilo bažnyčioje lapkričio 7–19 d. buvo eksponuojama originali ir netradicinės formos ekspozicija atvežta iš Latvijos Seimo, prieš tai eksponuota Lietuvos Parlamente. Iš šešiolikos originalios formos skydų, kurie sumontuoti simbolizuoja sustatytus ginklus, sudaryta ekspozicija pirmiausia išsiskiria savo dydžiu. „Tai – susikirtimas, konfliktas, kovos išraiška. Sąsajos su Sąjūdžiu – stichišku judėjimu, kurio šūktis buvo užrašomi tiesiai ant lentos,“ – apie parodos struktūrą, atspindinčią turinį, sakė projekto dizaineris, UAB „Ekspozicijų sistemos“ direktorius Vilius Lunevičius. Išsamioje, kruopštaus istorikų darbo pareikalavusioje parodoje eksponuojama medžiaga apima laikotarpį nuo Lietuvos nepriklausomybės praradimo iki jos atkūrimo. Išryškinti svarbiausi kovos su sovietiniu režimu momentai, akcentuojant 1944–1953 m. ginkluotą pasipriešinimą – partizaninį karą – sovietiniam režimui lageriuose, tremtyje. Taip pat neginkluotą anti-sovietinį pasipriešinimą – Helsinkio grupę, pogrindinę spaudą ir kt. įvykius. Pagrindinė parodos dalis yra skirta Lietuvos Atgimimui. Šios parodos koncepcijos autorius yra dr. A. Jakubčionis, o rengėjai – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, LGGRTC Genocido aukų muziejus ir Lietuvos nacionalinis muziejus.

► – Tokios parodos yra dvi. Antroji anglų–prancūzų kalbomis eksponuota Europarlamente Briuselyje (Belgija) sulaukė didžiulio susidomėjimo. Europos Parlamentarui norėjome parodyti ne tik pasipriešinimo kovas, bet ir mūsų tautos skirtingumą nuo Latvijos, Estijos, kuriose partizaninio karo nebuvo, – istorines žinias bei jų interpretaciją pateikęs UAB „Ekspozicijų sistemos“ direktorius išdėstė, kodėl ekspozicijai pasirinkta bažnyčia. Pirmiausia dėl to, kad bažnyčia kiekvienu laikmečiu vaidina didelį vaidmenį, o antras svarus argumentas – paroda eksponuojama ten, kur ateina žmonės, nes be lankytojų, bet kuri paroda praranda prasmę.

► Po šv. Mišių, kuriose giedojo Lietuvos mokslų akademijos choras, vadovaujamas V. Versecko ir J. Taučaitės, istorijos pamoka prasidėjo nuo choro atliekamų tautinių dainų. Renginio dalyvis generolas Jonas Kronkaitis savo kalboje išreiškė viltį, kad jaunuomenė pradeda domėtis praeitimi. Sąjūdžio tarybos narys, Etnokosmologijos muziejaus direktorius Gunaras Kakaras prisiminė Atgimimo sąjūdį. Utenos apskrities viršininkė Angelė Kaušylienė, įvardiusi A. Kraujelį garbingos tautos didvyriu, kalbėjo apie jauno vyro kovos motyvus – tikėjimą tauta, ateitimi, Dievu.

Parodos „Kelias į laisvę“ lankstinukas

A Lesson, Devoted to the Last Aukštaitija Partisan
Nijolė ALEINIKOVIENĖ

The publication presents an original and non-traditional by its form exposition “Road to Freedom” in 7 – 19 November 2008, exposed in Molėtai church of St. Apostles Peter and Paul. While commemorating the last Aukštaitija partisan Antanas Kraujelis 80th anniversary, exhibition was brought to Molėtai from Latvian Seima, prior to that it was exposed in the Lithuanian Parliament. The exhibition materials exposed have requested a comprehensive and thorough work of historians and cover the period from the loss of Lithuania’s Independence until its restoration. The major moments of combating the Soviet regime, emphasising the armed resistance of 1944 – 1953 – the partisan war Soviet regime lagers, exile. Also the unarmed anti-soviet resistance – the Helsinki group, the underground press and other events. The major exhibition’s part is devoted to Lithuania’s Rebirth. The exhibition arrangers – the Chancellery Office of the Republic of Lithuanian Seimas, Lithuanian Genocide Victims’ Museum and the National Museum of Lithuania.

A. Kraujelio atminimo fondo pirmininkas, Vilniaus molėtiškių draugijos pirmininkas Vilius Maslauskas pritarė Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nario Romo Pakalnio ir Anykščių mero Sigučio Obelevičiaus išsakytoms mintims: „ne visi suvokiam, kokį didį žmogų išaugino mūsų krašto žemė: unikalų tai, kad A. Kraujelis 20 metų okupuotoje Lietuvoje atstovavo Nepriklausomos Lietuvos karinėms pajėgoms“. Apie brolių pernai išleidusi knygą jo sesuo, Lietuvos mokslų akademijos choro narė Janina Šyvokienė, padėkojusi už brolio 80-mečio minėjimo organizavimą Molėtuose, prisiminė jo gyvenimo detales: „Budeliai, surengę paskutinę karinę operaciją bei atpažinę brolio kūną, prarado atmintį, iki šiolei nežinome, kur jo palaikai palaidoti.“ Su jauduliu kalbėjusi partizano sesuo prisiminė brolio žodžius, kad jis laisvos Lietuvos nesulauksiąs, bet tikės, jog seserys sulauks bei deramai jo palaikus palaidos... Maironio „Lietuva brangi“ giesmė užbaigė istorijos pamokos dalį bažnyčioje ir sukviėtė jos dalyvius pabendrauti parapijos namuose. ■